

8 май 2024

гр. София

Рецензент : проф. д-р Тодор Стефанов Недев

Катедра „Финанси” на УНСС

Научна специалност - шифър 05.02.05

СТАНОВИЩЕ

по дисертационен труд на **Николай Кирилов Калистратов**

на тема

“ВЛИЯНИЕ НА ИКОНОМИКАТА В СЯНКА ВЪРХУ ДАНЪЧНИТЕ ПРИХОДИ В
БЪЛГАРИЯ ”

за получаване на научната и образователна степен „доктор” по
научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и
застраховка”
шифър 05.02.05.

I. Общо представяне на дисертационния труд:

Авторът е дефинирал обекта и предмета на своето изследване така:

“Обект на изследване в дисертационния труд са данъчните приходи в Република България .

Предмет на изследване са връзката и зависимостта на данъчните приходи от икономиката в сянка ”

Разработката е построена стандартно – увод, три глави и заключение в общ обем от 191 страници. Първа глава представя Теоретични измерения на данъчната система, бизнес климата, "сивата икономика" и избягването на данъци. Във втора глава са очертани и анализирани методи и подходи за изследване измеренията и мащабите на икономиката в сянка. В трета глава е направено емпирично изследване на нагласите на бизнеса и гражданите към сивата икономика и избягването на данъци .

В списъка на ползваната литература авторът е посочил 140 източника.

В основния текст са включени 41 фигури.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд:

1. Актуалност на дисертационния труд

Авторът твърди че *“...Темата за влиянието на икономиката в сянка върху данъчните приходи в България е от изключителна актуалност, особено в контекста на фискалната политика и управление. Икономиката в сянка, описвана често като "сива", „сенчеста“, „нерегистрирана“ или "неформална" икономика, се отнася до тази част от икономическата дейност, която избягва регулациите и данъчното облагане. Това явление се асоциира със значителни загуби на приходи за държавата, което поставя под въпрос ефективността на данъчната система и способността на държавата да финансира публични блага и услуги.“*

Авторът изгражда интересна **изследователска теза** че, *“... данъчното облагане, корупцията, прекомерните регулации и слабата ефективност на правителствата представляват ключови детерминанти за развитието на икономиката в сянка като сложен социално-икономически феномен. Разглеждането на „сивата“ икономика като глобално явление с дълбоки исторически корени предполага необходимостта от по-задълбочено изучаване на нейните причини, размери и въздействие, за да се формулират ефективни политики за намаляване на нейното негативно влияние върху обществото.“*

За да докаже тезата си авторът формулира следните основни задачи:

- да се извърши критичен преглед, анализ и систематизация на специализираните изследвания по предмета на дисертационния труд;
- да се изгради теоретична основа – тя се състои от исторически преглед на данъчната система в България, установяване на позитивите и негативите при прогресивни и плоски данъци и отражението им върху бизнеса;
- да се изследва бизнес климата у нас – възможностите за правене на бизнес, методите за финансиране и облагане, данъчните облекчения при различни общественополезни дейности;
- да се анализират измеренията на самата икономика в сянка – развитието на явлениято и предпоставките за съществуването му;
- да се разгледат и съпоставят емпиричните методи за установяване измеренията на икономиката в сянка – тук се включва изучаване на съвременните международни

тенденции и конкретните прилагани у нас методи за оценка на явлението, както и резултатите от тях.

Поставените задачи са логически добре обвързани. Авторските идеи са представени ясно и са добре аргументирани.

2. Изследваната проблематика е разработена коректно и в нейната пълнота, доколкото това разбира се е възможно за реален обхват на икономиката в сянка.
3. Научната, езиковата и стиловата редакция на труда оценявам като добри. Авторският изказ е точен и ясен.
4. Авторефератът отразява пълно направеното изследване и отговаря на изискванията.

III. Научни и научно-приложни приноси:

В справката за НАУЧНИТЕ И НАУЧНО-ПРИЛОЖНИ ПРИНОСИ В ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД са посочени общо шест приноса, които определено съдържат нови научни идеи и според мен са значими за анализа на икономиката в сянка.

Авторът е публикувал идеите си в една студия и два доклада, което показва, че тези идеи и предложения вече са намерили отзвук и признание в специализираната научна литература.

IV. Критични бележки, въпроси и препоръки по дисертационния труд

В заключението е написано *“... Разглеждането на „сивата“ икономика като глобално явление с дълбоки исторически корени предполага необходимостта от по-задълбочено изучаване на нейните причини, размери и въздействие, за да се формулират ефективни политики за намаляване на нейното негативно влияние върху обществото.”*

Как си представяте “по-задълбоченото изучаване” ?

V. Обща оценка

В заключение считам, че представеният за защита дисертационен труд отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав и доказва способността на Николай Кирилов Калистратов да формулира и изследва актуален научен проблем, както и да изведе значими за финансовата теория и практика теоретични и приложни приноси. Предлагам на уважаемото научно жури да присъди на Николай Кирилов Калистратов образователната и научна степен „доктор”.

Рецензент:

(проф. д-р Т. Недев)